

QUICKSCAN FLORA EN FAUNA
PLANGEBIED 'HOOIVORK II'
TE DE MOER
GEMEENTE LOON OP ZAND

Project: LOO.GEM.ECO
Rapportnummer: 09123811
Status: Eindrapportage
Datum: 19 februari 2010
Opdrachtgever: Gemeente Loon op Zand
Postbus 7
5170 AA Kaatsheuvel
Tel. 0416 - 289111
Fax 0416 - 279150
Contactpersoon: Dhr. M. van Dee

Uitvoerder: Econsultancy bv
Rapenstraat 2
5831 GJ Boxmeer
Tel. 0485 - 581818
Fax 0485 - 581810
Mail Boxmeer@Econsultancy.nl
Opsteller: Ing. M. Koen
Paraaf:
Kwaliteitscontroleur: Ir. J. Mos
Paraaf:

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	1
2.	BESCHERMING CONFORM DE NATIONALE WETGEVING	1
3.	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
3.1	Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
3.2	Ligging ten opzichte van beschermde gebieden	2
3.3	Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingreep	3
4.	ONDERZOEKSMETHODIEK	3
5.	ONDERZOEKSRESULTATEN	3
5.1	Vogels	3
5.2	Vleermuizen	5
5.3	Overige zoogdieren	6
5.4	Amfibieën, reptielen en vissen	6
5.5	Libellen en dagvlinders	7
5.6	Vaatplanten	7
6.	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	8
6.1	Flora- en faunawet	8
6.2	Algemene zorgplicht	9
6.3	Gebiedsbescherming	9
7.	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	10

BIJLAGEN:

1. - Topografische ligging van de locatie
- 2a. - Locatieschets
- 2b. - Foto's onderzoekslocatie
3. - Geraadpleegde bronnen
4. - Natuurwetgeving en beleid

1. INLEIDING

Econsultancy heeft van de gemeente Loon op Zand opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan flora en fauna betreffende het plangebied 'Hooivork II' te De Moer in de gemeente Loon op Zand.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

De quickscan flora en fauna heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn die volgens de Flora- en faunawet een beschermde status hebben. Tevens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op gebieden die volgens overige natuurwetgeving zijn beschermd, of deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een bureauonderzoek en een veldbezoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

De quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en kan niet gezien worden als volwaardig ecologisch onderzoek. Er zijn in dit onderzoek geen uitgebreide inventarisaties uitgevoerd naar soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. In dat kader verklaart Econsultancy ten behoeve van de onderzoekslocatie niet eerder betrokken te zijn geweest voor ecologische advisering of ecologisch onderzoek.

Voor zover bij de opdrachtgever en de gemeente Loon op Zand (contactpersoon de heer Dusée) bekend, is er niet eerder ecologisch onderzoek op de onderzoekslocatie uitgevoerd.

2. BESCHERMING CONFORM DE NATIONALE WETGEVING

Zorg voor alle inheemse planten- en diersoorten en voor de natuurlijke rijkdommen van gebieden wordt gegarandeerd door de naleving van de wet- en regelgeving ten aanzien van natuur en milieu. De instrumenten die deze bescherming mogelijk maken zijn op Europees niveau vertaald in Natura 2000. De Europese wetgevingen ten aanzien van de soortbescherming zijn in Nederland vertaald in de Flora- en faunawet. De gebiedsbescherming is vastgelegd in de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998. Hiermee heeft Nederland de Europese wetgeving in de nationale wetgeving verankerd.

Door in de planfase van een (bouw)project of ruimtelijke ontwikkeling rekening te houden met het eventueel voorkomen van beschermde planten- en diersoorten kan effectief worden omgegaan met de aanwezigheid van een beschermde soort. Een dreigende overtreding van de Flora- en faunawet kan zo snel gesignaleerd en in veel situaties voorkomen worden. Vervolgens kan er accuraat actie ondernomen worden om zodoende de overlevingskansen en migratiemogelijkheden van een beschermde soort in het betreffende gebied geen blijvende schade toe te brengen.

Om alle gebieden met elkaar te verbinden en om uitwisseling en verspreiding van soorten mogelijk te maken, wordt er in Nederland gewerkt aan de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Verder worden diverse Rode lijsten van bedreigde soorten gehanteerd bij beoordelingen voor de aanwijzing van bescherming en compensatie. In bijlage 4 wordt een nadere toelichting gegeven omtrent de wet- en regelgeving ten aanzien van natuur.

3. GEBIEDSBESCHRIJVING

3.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 1,5$ ha) betreft het plangebied 'Hooivork II', gelegen nabij de kern van De Moer in de gemeente Loon op Zand (zie bijlage 1).

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 44 G (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 129.290$, $Y = 404.080$. De onderzoekslocatie is gelegen in het kilometerhok 129/404.

De onderzoekslocatie betreft een kleinschalig (voormalig) agrarisch gebied, gelegen tussen de Midelstraat en De Hooivork. De onderzoekslocatie is geheel onbebouwd en onverhard. De gronden op de locatie bestaan voornamelijk uit grasland, waarvan het westelijk deel in gebruik is als kleinschalige schapenweide. Het overige grasland betreft momenteel braakliggend terrein. Te midden van de onderzoekslocatie bevinden zich drie geknotte elzen. Verder bestaat een gedeelte van de onderzoekslocatie uit (sier)tuin. Deze tuinen, aan de zuidzijde van de onderzoekslocatie, bestaan voornamelijk uit bomen (houtopstand) en gazon.

De noordgrens van de onderzoekslocatie betreft een houtsingel van fijnspar en de oostgrens bestaat uit een houtwal met relatief jonge bomen en struiken. Langs de houtsingel en houtwal bevindt zich een ondiepe sloot/greppel met water. Deze greppel/sloot droogt naar verwachting in de loop van het voorjaar op. Langs een deel van de noordgrens, De Hooivork, zijn tevens enkele nieuwbouwwoningen aanwezig. Ten oosten van de houtwal bevindt zich het terrein van De Berghaas, een onderneming gespecialiseerd in bestratingsmaterialen en sierbestrating. In de overige richtingen grenst de onderzoekslocatie aan ruime en groene tuinen. De directe omgeving van de onderzoekslocatie bestaat verder uit woningen met tuinen, sportvelden, een visvijver, agrarische percelen en een bos- en natuurgebied.

In bijlage 2a is de huidige situatie op een locatieschets weergegeven. Bijlage 2b bevat enkele foto's van de onderzoekslocatie.

3.2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

Natura 2000

De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen de grenzen, of in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000-gebied. De grens van het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied 'Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen' bevindt zich op circa 3,5 km ten noordoosten van de onderzoekslocatie, direct ten oosten van de rijksweg N261.

Ecologische Hoofdstructuur

De onderzoekslocatie ligt niet in een kerngebied, verbingsgebied of verwevingsgebied, behorend tot de EHS. Het bos- en natuurgebied 'Huis ter Heide', enkele honderden meters ten oosten van de onderzoekslocatie is wel een kerngebied van de EHS.

Nota Ruimte

Naast Natura 2000 (Vogel- en/of Habitatrichtlijngebieden) en EHS vallen, in het kader van de Nota Ruimte, de grote rivieren en grote wateren, de kusten, robuuste ecologische verbindingen, werelderfgoedgebieden, nationale landschappen en overige natuurbeschermingsgebieden als wetlands en beschermde natuurmonumenten onder de Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur (RHS). De onderzoekslocatie bevindt zich niet binnen een gebied dat deel uitmaakt van de Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur.

De onderzoekslocatie is tevens niet gelegen in een gebied dat deel uitmaakt van de Nota Belvédère. Dit betreft echter een Nederlandse beleidsnota over de relatie tussen cultuurhistorie en ruimtelijke inrichting in Nederland en staat verder los van de Nederlandse natuurwetgeving.

3.3 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens circa 30 grondgebonden woningen op de onderzoekslocatie te realiseren. Ten behoeven van de te realiseren nieuwbouw zal de huidige, voornamelijk agrarische, functie van het gebied verdwijnen alsmede enkele tuinen. Naar verwachting zullen de op de onderzoekslocatie aanwezige bomen en beplanting worden verwijderd. De houtsingel en de houtwal, inclusief de sloot/greppel, langs de noord- en oostgrens van de onderzoeklocatie blijven zover bekend gehandhaafd.

4. ONDERZOEKSMETHODIEK

Aan de hand van verspreidingsatlassen en andere standaardwerken is nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie. Verder is het Natuurloket geraadpleegd, zijn toegankelijke gegevens van natuur- en soortbescherming organisaties gebruikt en zijn gegevens van de provincie Noord-Brabant geraadpleegd. Een overzicht van de geraadpleegde bronnen is weergegeven in bijlage 3.

De informatie over deze soorten is veelal weergegeven op kilometerhokniveau of op uurhokniveau (5 x 5 kilometer). De kaart van Nederland is door de Topografische Dienst van Nederland verdeeld in blokken van 1 km², de kilometerhokken. De plaatsaanduiding van een kilometerhok bestaat uit de coördinaten van de x-as en de y-as die elkaar in de linker onderhoek van het hok snijden. Aangezien met de schaal van kilometerhokken of uurhokken een groter gebied wordt beschouwd dan alleen de onderzoekslocatie, betekent dit niet dat de kritische soorten ook daadwerkelijk voorkomen binnen de begrenzing van de onderzoekslocatie. Sommige verspreidingsgegevens zijn niet actueel. Dit betekent dat de meest recente verspreidingsgegevens reeds verouderd kunnen zijn. De meeste te gebruiken gegevens vormen daarom geen uitsluitel over het aantal soorten en type waarneming van een soort in het betreffende gebied, maar enkel een indicatie over het voorkomen.

Het veldbezoek is afgelegd op 30 januari 2010. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de omliggende percelen onderzocht. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

5. ONDERZOEKSRESULTATEN

5.1 Vogels

Alle broedende inheemse vogels en hun nesten zijn wettelijk beschermd en vallen onder de strikt beschermde klasse (soorten tabel 3). De Flora- en faunawet regelt onder meer de bescherming van vogels in het broedseizoen: het verstoren van broedende vogels en jongen, of het vernielen van nesten en eieren is verboden. In de meeste gevallen is een overtreding gemakkelijk te voorkomen door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren of de broedgelegenheid buiten het broedseizoen te verwijderen.

Nesten van huismus, steenuil, sperwer, ransuil, boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, ooievaar, oehoe, roek, slechtvalk, wespendif en zwarte wouw zijn het gehele jaar beschermd. Het betreffen soorten uit de beschermingscategorieën 1 t/m 4 van de aangepaste beoordeling onthefing ruimtelijke ingrepen (*Dienst Regelingen, 25 augustus 2009*).

De nestplaats, bomengroep of boomholte van een deel van deze soorten worden ook buiten het broedseizoen gebruikt. Een ander deel van deze soorten maken enkel gebruik van door andere vogelsoorten gemaakte nestgelegenheid, of maken ieder jaar gebruik van hetzelfde nest (of dezelfde nestlocatie). Daarnaast is er een aantal soorten waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn, ondanks dat de soort ieder jaar op dezelfde plek terugkeert om te broeden. Het betreffen soorten uit de beschermingscategorie 5 van de aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen (*Dienst Regelingen, 25 augustus 2009*). Van deze soorten wordt verondersteld dat ze over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Voorbeelden hiervan zijn spechtensoorten, huiszwaluw, boerenzwaluw, ekster, bosuil, torenvalk en holenbroeders als boomkruiper, koolmees en bonte vliegenvanger.

Door het Natuurloket wordt aangegeven dat het kilometerhok redelijk is onderzocht op de aanwezigheid van broedvogels. Er wordt aangegeven dat er in het kilometerhok 38 soorten broedvogels zijn waargenomen, waarvan 3 soorten staan vermeld op de Rode Lijst van bedreigde vogels 2004. De waarnemingen zullen echter voornamelijk betrekking hebben op het ten oosten gelegen bos- en natuurgebied 'Huis ter Heide'.

Broedvogels op de onderzoekslocatie

De bomen en struiken in het tuingedeelte van de onderzoekslocatie kunnen broedgelegenheid bieden aan diverse vogelsoorten. Hierbij valt met name te denken aan algemene soorten als merel, heggenmus, winterkoning, roodborst en houtduif. De relatief jonge houtwal langs de westgrens biedt eveneens nestgelegenheid aan dergelijke broedvogels. Ook zijn soorten als zanglijster, zwartkop, tjiftjaf, vink, groenling, fitis en putter mogelijk in de houtwal als broedvogel te verwachten. De houtsingel met sparren op de noordgrens kan naast de genoemde soorten ook nestgelegenheid bieden aan soorten als goudhaantje en staartmees.

De bomen langs de onderzoekslocatie zijn gecontroleerd op (nest)holtes en nesten van roofvogels en kraaiachtigen, deze zijn niet aangetroffen. Tevens is onder de aanwezige bomen, met name onder de sparrenbomen, gezocht naar braakballen en uitwerpselen van ransuil, ook deze zijn niet aangetroffen. De bomen in de tuinen zijn wegens niet verkregen betredingstoestemming met behulp van een verrekijker gecontroleerd. Ook hier zijn geen nest(holtes) of andere nesten van vogelsoorten, zoals sperwer en ransuil, met een jaarrond beschermde status aangetroffen. Daarnaast is het vanwege de dikte van de bomen (te dun) en de kleinschaligheid van de houtopstand niet te verwachten dat hier komend broedseizoen

Het westelijke deel van de onderzoekslocatie, bestaande uit kleinschalige schapenweide en enkele bomen vormt geschikt habitat voor steenuil. De aanwezige schuurtjes buiten de onderzoekslocatie vormen potentiële rust- of nestlocaties. De onderzoekslocatie kan, ondanks het ontbreken van potentiële rust- of nestlocatie op de locatie zelf, wel deel uitmaken van het functionele leefgebied van steenuil, met name als foerageergebied. Het leefgebied van de steenuil is jaarrond beschermd. Steenuil is, onder andere als gevolg van het steeds verder afnemen van geschikt habitat, opgenomen in de Rode Lijst 2004 van bedreigde vogelsoorten, met als status kwetsbaar. In hoeverre de onderzoekslocatie in de huidige situatie deel uitmaakt van het functionele leefgebied van steenuil is op basis van de quickscan niet vast te stellen. Momenteel ligt deze vraag bij het Brabants Landschap, omdat deze een overzicht heeft van de reeds bekende steenuilenterritoria in Noord-Brabant.

Slaapplaatsen

Sommige vogelsoorten zoals houtduif, kauw en huismus, maar ook ransuilen, maken vooral buiten het broedseizoen gebruik van gemeenschappelijke slaapplaatsen. Meestal wordt hierbij beschutting gezocht in de vorm van dichte begroeiing, of de veiligheid van open water. De houtsingel van sparren langs de noordgrens van de onderzoekslocatie wordt gebruikt als slaapplaats door houtduiven.

5.2 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten genieten zowel binnen de Flora- en faunawet als binnen de Natuurbeschermingswet een strikte bescherming. Alle vleermuissoorten staan vermeld in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen de zomer- en winterverblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes) en de foerageergebieden bescherming genieten.

Vleermuizen zijn streng beschermd omdat dat ze erg kwetsbaar zijn. De afgelopen vijftig jaar zijn sommige soorten erg zeldzaam geworden of geheel verdwenen. Wanneer overwinterende dieren worden verstoord, is de kans groot dat ze sterven, omdat dan teveel van hun vetreserve wordt verbruikt. Maar al te vaak worden bomen gekapt en oude gebouwen gerenoveerd of gesloopt. Als zich hierin een vleermuiskolonie bevindt, heeft dat grote gevolgen voor de vleermuisstand in de wijde omgeving. Omdat ze meestal maar één jong per jaar krijgen, kan herstel erg lang duren. Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn dus afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Daarnaast hebben ingrepen in het landschap ook negatieve gevolgen doordat foerageergebieden en vliegroutes, waar vleermuizen jaren achtereen gebruik van maken, verdwijnen. De impact die een ingreep kan hebben verschilt sterk per situatie en per soort waardoor meestal gedetailleerde gegevens nodig zijn om een passend advies te geven.

Volgens het cursusdictaat "Vleermuizen en Planologie" (*Limpens et al., 2009*) is de onderzoekslocatie gelegen in het gebied waar de volgende vleermuissoorten potentieel kunnen voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, waternvleermuis, meervleermuis, franjestaart en baardvleermuis. Uit het Beschermingsplan voor vleermuizen in Noord-Brabant (*Twisk en Limpens, 2006*) blijkt dat er binnen enkele kilometers van de onderzoekslocatie gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis is waargenomen.

Verblijfplaatsen op de onderzoekslocatie

De onderzoekslocatie is geheel onbebouwd en er zijn geen bomen met holtes aanwezig, waardoor uitgesloten kan worden dat er verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van het verstoren van een vaste rust- en verblijfplaats van vleermuizen is niet aan de orde.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

De bebouwing in de naaste omgeving van de onderzoekslocatie vormen potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen als gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Eventuele verblijfplaatsen hierin onderkennen door de afstand tot de bouwlocaties geen directe hinder van de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie.

Foeragerende vleermuizen

De onderzoekslocatie zal, gelet op het aanwezige habitat, mogelijk worden gebruikt door in de omgeving verblijvende vleermuizen als gewone dwergvleermuis en laatvlieger om te foerageren. In hoeverre vleermuizen daadwerkelijk van de onderzoekslocatie gebruik maken om te foerageren is op basis van de huidige onderzoeksinspanning niet vast te stellen. De plannen zullen, vanwege de relatieve kleinschaligheid van de onderzoekslocatie ten op zichte van het grootschalige potentiële foerageerhabitat in de directe omgeving, naar verwachting geen aantasting van essentieel foerageerhabitat vormen. Door de voorgenomen ingreep zal het aanbod van foeragemogelijkheden voor in de omgeving verblijvende vleermuizen niet in het geding komen.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Met name de houtwal vormt een dergelijke lijnvormig element. In hoeverre deze houtwal daadwerkelijk als vliegroute fungeert is op basis van de quickscan niet vast te stellen. Doordat de houtwal geen (onderdeel van een) directe route vormt tussen de bebouwde kom en het grootschalige potentiële foerageergebied in de vorm van het bos- en natuurgebied 'Huis ter Heide', is het niet te verwachten dat de houtwal een belangrijke functie als vliegroute zal vervullen. Naar verwachting zullen mogelijk in De Moer verblijvende vleermuizen, wegens de relatief korte afstand, zonder een echte vaste vliegroute direct richting het bos- en natuurgebied vliegen. Door de herinrichting van de onderzoekslocatie worden naar verwachting dan ook geen vliegroutes verstoord.

5.3 Overige zoogdieren

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren als mol, egel, konijn en rosse woelmuis. Doordat de onderzoekslocatie voornamelijk uit grasland bestaat zijn er weinig schuilmogelijkheden op de locatie zelf aanwezig. Onder struiken in de tuinen en de houtwal kunnen soorten als egel en konijn voldoende schuilmogelijkheden vinden. Voor de meeste algemeen voorkomende soorten geldt in het kader van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling, waardoor een ontheffing bij verstoring niet noodzakelijk is.

In het bos- en natuurgebied 'Huis ter Heide' is das waargenomen. Het gebied rondom het bos- en natuurgebied 'Huis ter Duin' bestaat uit grasland en akkerland met diverse bosschages en vormt in combinatie met de bosrand geschikt habitat voor das. Vanwege de kleinschaligheid en de ingesloten ligging van de onderzoekslocatie is het niet te verwachten dat de onderzoekslocatie deel uitmaakt van het primaire leefgebied van das. Daarnaast is op de onderzoekslocatie, mede door de aanwezigheid van een sneeuwlaag van enkele centimeters, gezocht naar sporen van das, deze zijn niet aangetroffen. Tevens zijn in de houtwal gaan graafsporen of latrines aangetroffen. Op basis van het ontbreken van dergelijke sporen en is het tevens niet te verwachten dat de onderzoekslocatie deel uitmaakt van primair leefgebied van das. Het incidenteel passeren van de onderzoekslocatie door das kan echter nooit worden uitgesloten.

Het voorkomen van een andere streng beschermde zoogdiersoort, zoals steenmarter, op de onderzoekslocatie is tijdens het veldbezoek niet vastgesteld en mede door het ontbreken van geschikte verblijfsmogelijkheden niet te verwachten. Tevens zijn er tijdens het veldbezoek geen vraatsporen van eekhoorn onder de bomen van de houtsingel en houtwal aangetroffen. Nesten van eekhoorn zijn eveneens niet aangetroffen, deze zijn voornamelijk te verwachten in het ten oosten gelegen grootschalige bosgebied. Een foeragerend individu langs de randen van de onderzoekslocatie is echter nooit uitgesloten.

5.4 Amfibieën, reptielen en vissen

Volgens de meest recente landelijke gegevens van RAVON en de Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant (Delft & Schuitema, 2005) zijn binnen enkele kilometers van de onderzoekslocatie de volgende soorten waargenomen: kamsalamander, vinpootsalamander, kleine watersalamander, gewone pad, rugstreeppad, boomkikker, heikikker, bruine kikker, poelkikker, bastaardkikker en levendbarende hagedis. De waarnemingen van de streng beschermde soorten kamsalamander, vinpootsalamander, rugstreeppad, boomkikker, heikikker, poelkikker en levendbarende hagedis hebben geen betrekking op het kilometerhok waar de onderzoekslocatie deel van uitmaakt. Deze soorten zijn waargenomen in het bos- en natuurgebied 'Huis ter Heide'. De onderzoekslocatie vormt tevens geen typerend habitat waar dergelijke soorten doorgaans worden waargenomen.

De onderzoekslocatie vormt in de huidige situatie geen typerend habitat voor rugstreeppad. Deze soort staat bekend als een echte pionierssoort, omdat deze een voorkeur heeft voor primaire stadia in de ecologische successie. Met name ingrepen van de mens, zoals bouwterreinen, afgravingen en net gegraven poelen en sloten, kunnen als zodanig worden aangemerkt. Tijdens de voorgenomen bouwwerkzaamheden kan er echter een dergelijk habitat ontstaan, waarbij rugstreeppad binnen onafzienbare tijd dit 'dynamische' plangebied kan bezetten. Zeker als er door weersomstandigheden plassen op het terrein ontstaan, die als voortplantingswater kunnen worden gebruikt. Aangezien rugstreeppad in het oostelijk aangrenzende kilometerhok is aangetroffen, is het niet uitgesloten dat dit scenario zich in de toekomst zal voordoen.

In de huidige situatie vormt de onderzoekslocatie, in combinatie met de sloot/greppel en de houtwal, geschikt landhabitat voor algemene soorten als kleine watersalamander, gewone pad en bruine kikker. De onderzoekslocatie zelf beschikt, met uitzondering van de tuinen, echter niet over schuilmogelijkheden voor amfibieën. De houtwal langs de oostgrens doet dit wel. De ondiepe sloot/greppel langs de noord- en oostgrens van de locatie vormt gedurende het voorjaar, indien hier dan water aanwezig is, geschikt voortplantingswater voor algemene amfibieën. Naar verwachting zal deze ondiepe sloot/greppel echter in de loop van het voorjaar opdrogen. Wegens de zeer geringe diepte en de te verwachten opdroging, zal de sloot/greppel naar verwachting geen onderkomen bieden aan vissen.

Reptielen stellen specifieke eisen aan het habitat die betrekking hebben op verschillende factoren. Op de onderzoekslocatie is geen geschikt habitat voor levendbarende hagedis aanwezig. De relatief jonge houtwal aan de oostzijde vormt geen habitat waar hazelworm zich zal vestigen als vaste rust- en verblijfplaats. Hiervoor is de houtwal onvoldoende ontwikkeld en is de omvang te gering. Daarnaast vormt het naastgelegen bedrijf 'De Berghaas' een barrière tussen het natuurgebied en de onderzoekslocatie, waardoor hazelworm niet is te verwachten op de onderzoekslocatie. Het is echter nooit uit te sluiten dat onverhoopt een zwervend individu op of nabij de onderzoekslocatie kan worden aangetroffen.

5.5 Libellen en dagvlinders

Voor libellen geldt dat permanent water nodig is ter voortplanting en ontwikkeling van de larven. Gezien het ontbreken hiervan kan gesteld worden dat deze soortgroep niet in staat is zich in de huidige situatie te vestigen. De ondiepe sloot langs de oost- en noordgrens kan, indien er water aanwezig blijft, voortplantingswater vormen voor algemene soorten. Echter is dit wegens vermoedelijke opdroging niet te verwachten.

Beschermde dagvlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat met waard- en nectarplanten. Het is uitgesloten dat er binnen de onderzoekslocatie voldoende geschikt habitat aanwezig is voor een (deel)populatie van een beschermde vlindersoort.

5.6 Vaatplanten

Door natuurloket wordt aangegeven dat het kilometerhok slecht is onderzocht op de aanwezigheid van vaatplanten. Gezien het huidige gebruik van de onderzoekslocatie als (agrarisch) grasland en tuin, is het niet te verwachten dat er beschermde of zeldzame plantensoorten op de locatie aanwezig zijn.

De aanwezigheid van water, de zuurgraad van de bodem, de beschikbare hoeveelheid voedingsstoffen, de hoeveelheid zonlicht en de antropogene beïnvloeding bepalen in hoeverre een groeiplaats voor een bepaalde plant geschikt is. Vanwege de specifieke eisen die de meeste beschermde soorten stellen aan de groeiomstandigheden zijn beschermde vaatplanten, waarvoor geen vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling geldt, op de onderzoekslocatie niet te verwachten.

6. TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

6.1 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet heeft tot doel alle in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten te beschermen en in stand te houden. Om dit doel te bereiken, bevat de wet een aantal verbodsbepalingen. Hierin worden vaste rust- en verblijfplaatsen van bepaalde soorten beschermd. De Flora- en faunawet maakt onderscheid in een drietal beschermingscategorieën. Iedere categorie heeft zijn eigen ontheffingsmogelijkheden en toetsingscriteria. Bij een quickscan flora en fauna wordt in beeld gebracht of er vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingscategorieën. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep versturend werkt op deze soorten.

In het kader van de voorgenomen plannen zijn er gedurende het broedseizoen overtredingen te verwachten voor broedvogels. Ten aanzien van steenuil is overtreding op voorhand niet uit te sluiten. Voor de overige soortgroepen zijn, door het ontbreken van geschikt habitat en/of verblijfindicaties, de aard van de ingreep of door een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling, geen overtredingen te verwachten ten aanzien van de Flora- en faunawet.

Broedvogels

Ontheffingen op verbodsbepalingen ten aanzien van vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn worden alleen nog verleend op basis van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Ruimtelijke ontwikkeling valt niet onder een dergelijk belang. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats behouden moeten blijven. Dergelijke maatregelen, vastgelegd in een activiteitenplan, kunnen vooraf door Dienst Regelingen worden goedgekeurd middels een ontheffingsaanvraag.

Voor steenuil geldt dat het functionele leefgebied van deze soort jaarrond beschermd is. Veranderingen in het leefgebied hebben grote impact op het voortbestaan van deze soort. De vraag in hoeverre de onderzoekslocatie in de huidige situatie deel uitmaakt van het functionele leefgebied van steenuil ligt momenteel bij het Brabants Landschap. Indien deze hierover geen uitsluitsel kan geven, dient aanvullend onderzoek, bestaande uit drie veldbezoeken en het gebruik van geluidsnabootsingen, in de periode half februari - half april inzichtelijk te maken in hoeverre en op welke manier steenuil eventueel van de onderzoekslocatie gebruik maakt. Aan de hand van de resultaten van het aanvullende onderzoek kan worden bepaald of een ontheffingsaanvraag noodzakelijk is en welke mogelijke mitigerende en/of compenserende maatregelen er getroffen kunnen worden. Wanneer uit de reeds beschikbare informatie van het Brabants Landschap blijkt dat de onderzoekslocatie in de huidige status deel uitmaakt van een functioneel leefgebied van steenuil is een ontheffingsaanvraag en het treffen van mitigerende en/of compenserende maatregelen wettelijk verplicht. Indien met voldoende zekerheid blijkt dat de onderzoekslocatie geen deel uitmaakt van een dergelijk leefgebied is het treffen van maatregelen niet noodzakelijk.

Voor de overige te verwachten broedvogels geldt dat, indien de bomen en struiken buiten het broedseizoen worden verwijderd, geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot broedvogels. In de Flora- en faunawet wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen. Het (laten) uitvoeren van een controle op de aanwezigheid van een broedgeval voor aanvang van de werkzaamheden, kan eveneens voorkomen dat er onnodige vertraging van de plannen en verstoring van broedvogels plaatsvindt.

Vleermuizen

Ontheffingen van verbodsbepalingen ten aanzien van vleermuizen worden alleen nog verleend op basis van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Ruimtelijke ontwikkeling valt niet onder een dergelijk belang. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats behouden moeten blijven. Dergelijke maatregelen, vastgelegd in een activiteitenplan dienen vooraf door Dienst Regelingen te worden goedgekeurd middels een ontheffingsaanvraag.

Foerageergebied

Ondanks dat de houtwal gehandhaafd blijft en het aanbod aan foeragemogelijkheden voor mogelijk aanwezige vleermuizen niet in het geding zal komen, wordt wel geadviseerd om de houtwal te ontzien van verlichting als (toekomstige) tuinverlichting of lantaarnpalen. Hierdoor blijft het donkere karakter van de houtwal behouden en kunnen vleermuizen van de houtwal gebruik blijven maken om langs te foerageren.

Amfibieën

Ondanks dat het plangebied in de huidige situatie niet geschikt is voor rugstreeppad, is de aanwezigheid van deze pionierssoort na aanvang van graafwerkzaamheden niet uit te sluiten. Het afschermen van het plangebied voor aanvang van de graafwerkzaamheden is een maatregel, die in een werkplan opgenomen kan worden om eventuele verstoring en overtreding ten aanzien van rugstreeppad te voorkomen.

6.2 Algemene zorgplicht

Voor de te verwachten grondgebonden zoogdieren en amfibieën geldt een algehele vrijstelling van de Flora- en faunawet met betrekking tot de ruimtelijke ontwikkelingen en herinrichting die plaats zullen vinden op de onderzoekslocatie. Het is echter wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen. Het werken volgens de zorgplicht is noodzakelijk om onnodige schade en verstoring zo veel mogelijk te beperken.

Bij het verwijderen van beplanting, houtopslag, snoeiafval en dergelijke dient, met name in de aanwezige tuinen, rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van een soort als egel, konijn, rosse woelmuis, gewone pad, bruine kikker en kleine watersalamander, maar ook een incidentele hazelworm, welke hieronder verscholen kan zitten. Dieren moeten de gelegenheid krijgen om weg te komen. Indien noodzakelijk dienen aanwezige dieren te worden verplaatst naar geschikt habitat buiten de locatie van de ingreep. Dergelijke activiteiten vinden bij voorkeur niet plaats tijdens de winterslaap.

6.3 Gebiedsbescherming

De quickscan flora en fauna toetst voornamelijk aan de Flora- en faunawet. Indien een plangebied in of nabij een gebied is gelegen dat tot de EHS behoort of onder de Natuurbeschermingswet valt, dient te worden bepaald of er een effect valt te verwachten. Bij een toetsing aan de Natuurbeschermingswet spelen vaak andere facetten mee, zoals de aanwezige doelsoorten en kernwaarden van het betreffende beschermde gebied.

De onderzoekslocatie is vanwege de afstand niet gelegen binnen de invloedssfeer van het Natura 2000-gebied 'Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen'. Externe werking is derhalve niet aan de orde. Voor de EHS geldt geen externe werking. Aangezien de onderzoekslocatie niet binnen de grenzen van de EHS is gelegen, in dit geval het bos- en natuurgebied 'Huis ter Heide' is aantasting niet aan de orde. De onderzoekslocatie maakt tevens geen deel uit van een gebied dat valt onder de Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur (Nota Ruimte).

7. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van de gemeente Loon op Zand een quickscan flora en fauna uitgevoerd betreffende het plangebied 'Hooivork II' te De Moer in de gemeente Loon op Zand.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens circa 30 grondgebonden woningen op de onderzoekslocatie te realiseren. Ten behoeven van de te realiseren nieuwbouw zal de huidige, voornamelijk agrarische, functie van het gebied verdwijnen alsmede enkele tuinen. Naar verwachting zullen de op de onderzoekslocatie aanwezige bomen en beplanting worden verwijderd. De houtsingel en de houtwal, inclusief de sloot/greppel, langs de noord- en oostgrens van de onderzoekslocatie blijven zover bekend gehandhaafd.

Waarnemingen en te verwachten soorten:

De bomen en struiken op de onderzoekslocatie bieden nestgelegenheid aan diverse algemene broedvogels. De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor steenuil. De vraag; "in hoeverre de onderzoekslocatie in de huidige situatie deel uitmaakt van het functionele leefgebied van steenuil" ligt momenteel bij het Brabants Landschap.

De locatie vormt geschikt foerageerhabitat voor mogelijk in de omgeving verblijvende vleermuizen. Op de onderzoekslocatie en directe omgeving kunnen algemene grondgebonden zoogdieren als mol, egel, konijn en rosse woelmuis worden aangetroffen. Dit geldt tevens voor algemeen voorkomende amfibieën als kleine watersalamander, gewone pad en bruine kikker. In en nabij de houtwal langs de oostgrens van de locatie is de aanwezigheid van een incidentele hazelworm niet uit te sluiten. Voor de overige soorten uit de verschillende soortgroepen vormt de onderzoekslocatie geen geschikt habitat of zijn deze op grond van bekende verspreidingsgegevens of het ontbreken van verblijfsindicaties niet te verwachten.

Maatregelen ter voorkoming van overtredingen van de Flora- en faunawet:

Over het algemeen kan schade aan niet jaarrond beschermde broedvogels worden voorkomen door de (kap)werkzaamheden buiten het broedseizoen te starten of geheel buiten het broedseizoen uit te voeren. Het (laten) uitvoeren van een controle op de aanwezigheid van een broedgeval voor aanvang van de werkzaamheden, kan eveneens voorkomen dat er onnodige vertraging van de plannen en verstoring van broedvogels plaatsvindt.

Hoewel met uitzondering van broedvogels op de onderzoekslocatie zelf geen vaste rust en verblijfplaatsen van streng beschermde soorten te verwachten zijn, neemt dat niet weg dat aan de algemene zorgplicht moet worden voldaan. Deze zorgplicht houdt in dat een ieder die redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen nadelige gevolgen voor de fauna kunnen ontstaan, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten of maatregelen te nemen om de nadelige gevolgen te voorkomen. In dit geval betekent dat er rekening met amfibieën en kleine zoogdieren gehouden moet worden wanneer elementen als beplanting, materialen, snoeiafval en houtopslag worden verwijderd. Dieren moeten de gelegenheid krijgen om weg te komen. Dergelijke activiteiten vinden bij voorkeur niet plaats tijdens de winterslaap.

Gebiedsbescherming

De EHS zal niet worden aangetast door de herbestemming van de onderzoekslocatie. Externe werking op overige beschermde natuurgebieden (o.a. Natura 2000) is niet aan de orde.

Noodzaak tot nader onderzoek

Indien het Brabants Landschap geen uitsluitsel kan geven of de onderzoekslocatie in de huidige situatie deel uitmaakt van het functionele leefgebied van steenuil, dient aanvullend onderzoek gedurende de periode half februari - half april inzichtelijk te maken of dit wel of niet het geval is.

Noodzaak aanvraag ontheffing Flora- en faunawet artikel 75c

Indien uit de gegevens van het Brabants Landschap of eventueel aanvullend onderzoek blijkt dat de onderzoekslocatie deel uitmaakt van een steenuil territorium, zullen er door de voorgenomen werkzaamheden overtredingen optreden ten aanzien van de Flora- en faunawet. Ontheffingen op verbodsbepalingen ten aanzien van vogelsoorten, in dit geval steenuil, waarvan het functionele leefgebied jaar rond beschermd is, worden alleen nog verleend op basis van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Ruimtelijke ontwikkeling valt niet onder een dergelijk belang. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van het leefgebied behouden moeten blijven. De maatregelen, vastgelegd in een activiteitenplan, dienen vooraf door Dienst Regelingen te worden goedgekeurd middels een ontheffingsaanvraag.

Tabel I geeft een samenvatting van de te verwachten verstoring en de te nemen vervolgstappen.

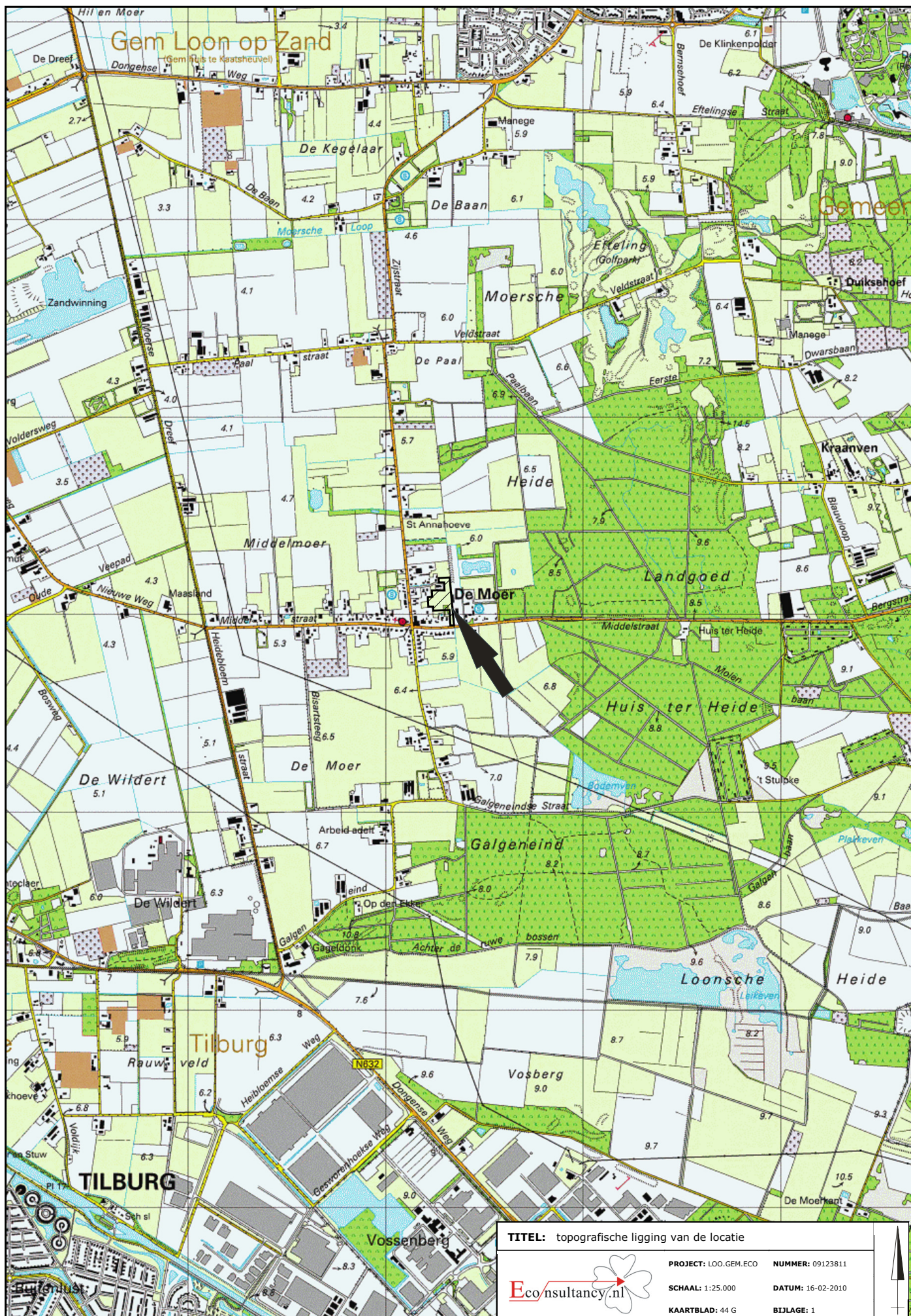
Tabel I. Overzicht te verwachten verstoring en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		Ingrep verstoring	Nader onderzoek	Ontheffingsaanvraag noodzakelijk (*)	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	algemeen	ja	nee	ontheffing niet mogelijk	het verwijderen van nestgelegenheden dient buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd
	jaar rond beschermd	mogelijk	mogelijk	mogelijk	(eventueel) te nemen vervolgstappen zijn afhankelijk van gegevens van Brabants Landschap
Vleermuizen	verblijfplaatsen	nee	nee	nee	-
	foerageergebied	nee	nee	nee	advies om houtwal niet te verlichten
	vliegroutes	nee	nee	nee	-
Grondgebonden zoogdieren		mogelijk	nee	nee	zorgplicht voor algemene soorten
Amfibieën		mogelijk	nee	nee	zorgplicht voor algemene soorten
Reptielen		nee	nee	nee	zorgplicht bij onverhoopt aantreffen zwerfende hazelworm
Vissen		nee	nee	nee	-
Libellen en dagvlinders		nee	nee	nee	-
Vaatplanten		nee	nee	nee	-

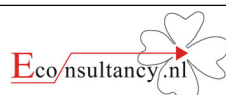
* Ontheffingen van verbodsbepalingen ten aanzien van vleermuizen of broedvogels worden alleen nog verleend op basis van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn. Ruimtelijke ontwikkeling valt niet onder een dergelijk belang. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats behouden moeten blijven. De maatregelen, vastgelegd in een activiteitenplan dienen vooraf door Dienst Regelingen te worden goedgekeurd middels een ontheffingsaanvraag.

Vrijblijvend advies

De direct omgeving is potentieel geschikt als leefgebied voor huismus. De soort staat onder druk door steeds verder afnemende broedgelegenheid. Met een geringe inspanning, bijvoorbeeld door het plaatsen van nestkasten of "vogelvides" op de te realiseren nieuwbouw, kan een positieve impuls gegeven worden aan de lokale populatie.

TITEL: topografische ligging van de locatie

PROJECT: LOO.GEM.ECO
 SCHAAAL: 1:25.000
 KAARTBLAD: 44 G

NUMMER: 09123811
 DATUM: 16-02-2010
 BIJLAGE: 1

Bijlage 2b Foto's onderzoekslocatie

Foto 1. zuidelijk deel onderzoekslocatie, gezien vanaf de Middelstraat

Foto 2 links houtwal met sloot en rechts bestaande woningen aan de Hooivork

Bijlage 2b Foto's onderzoekslocatie

Foto 3. noordelijk deel onderzoekslocatie, op achtergrond houtsingel (sparren)

Foto 4. te handhaven houtwal langs oostgrens, geschikt habitat voor diverse diersoorten

Bijlage 2b Foto's onderzoekslocatie

Foto 5. midden van onderzoekslocatie met op achtergrond deels te verdwijnen tuinen

Foto 6. westelijk deel onderzoekslocatie, geschikt habitat voor steenuil

Bijlage 3 Geraadpleegde bronnen

LITERATUUR

- Beersma, P. & W. en A. van den Burg, Steenuilen, Roodbont BV, november 2007.
- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON)(redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Dienst Regelingen, aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet, augustus 2009.
- Delft, Van J. & A. de Bruin 2010. Waarnemingen Overzicht 2007 en 2008. RAVON 34 11 (4) 2010. Stichting RAVON.
- Delft, Van J.J.C.W. en Schuitema W. (2005) Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant. Stichting RAVON.
- Hustings, F., Borggreve C., van Turnhout C. & Thissen J. 2004. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria. SOVON-onderzoeksrapport 2004/13. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Heusden, W.R.M. van & Vreugdenhil, S.J., 2008. Handreiking Flora- en faunawet. Dienst Landelijk Gebied.
- Limpens, H.J.G.A., Mostert, K. & Bongers, W. (eds.) 1997. Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Limpens, H., Regelink, J. & Koelman, R. (2009). Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging VZZ.
- SOVON Broedvogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- Twisk, P. en Limpens. H. (2006). Een thuis voor een vleermuis. Beschermingsplan voor vleermuizen in Noord-Brabant. Zoogdiervereniging VZZ.

INTERNET

- www.brabant.nl (EHS en beschermde gebieden in Noord-Brabant)
- www.minInv.nl (natuurwetgeving)
- www.natuurloket.nl (verspreidingsgegevens op km hok niveau)
- www.telmee.nl (waarnemingen van vrijwilligers)
- www.vlinderstichting.nl (soortgegevens vlinders en libellen)
- www.waarneming.nl (waarnemingen van vrijwilligers)
- www.zoogdieratlas.nl (verspreidingsgegevens zoogdieren)

Bijlage 4 Natuurwetgeving en beleid

Flora- en faunawet

De Europese natuurwetgeving is in Nederland, op het gebied van de soortbescherming, uitgewerkt in de Flora- en faunawet. Deze wet heeft tot doel alle in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten te beschermen en in stand te houden. Om dit doel te bereiken, bevat de wet een aantal verbodsbepalingen (zie tabel I). Hierbij wordt het zogenaamde “nee, tenzij...” principe gehanteerd. Dit wil zeggen dat activiteiten met een (potentieel) schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn (“nee”). Van dit verbod kan echter onder voorwaarden (“tenzij”) afgeweken worden door ontheffingen of vrijstellingen. Onder “activiteiten” worden alle activiteiten in het kader van de ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik verstaan. Voorbeelden hiervan zijn de sloop van gebouwen, de ontwikkeling van woonwijken en bedrijventerreinen, dempen van wateren, maar ook natuurontwikkelingsprojecten. Alle activiteiten moeten getoetst worden op hun effecten op aanwezige en mogelijk aanwezige beschermde planten- diersoorten.

Tabel I. Verbodsbepalingen Flora- en faunawet

Artikel 8	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Artikel 9	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Artikel 10	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Artikel 11	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Tabel II. Soortbeschermingscategorieën Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet maakt onderscheid in een drietal beschermingscategorieën. Iedere categorie heeft zijn eigen ontheffingsmogelijkheden en toetsingscriteria. Voor vogels is een aparte categorie.

Tabel 1 algemeen beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 1 van de Flora- en faunawet geldt, bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing in het kader van artikel 75 aangevraagd te worden. Voorbeelden zijn: ree, haas konijn, egel, bruine kikker, gewone pad, wijngaardslak, brede wespenorchis, grote kaardenbol
Tabel 2 overige beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 2 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen een ontheffing aangevraagd te worden. Echter indien er volgens een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode gewerkt wordt, geldt er bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen en hoeft er geen ontheffing aangevraagd te worden. De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan het criterium ‘doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort’ (‘lichte toets’). Voorbeelden zijn: eekhoorn, steenmarter, kleine modderkruiper, gele helmblom, steenbreekvaren, tongvaren
Tabel 3 strikt beschermde soorten
Voor de soorten van Tabel 3 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen bij alle activiteiten (waaronder ruimtelijke ontwikkeling en inrichting) een ontheffing aangevraagd te worden. In een zeer beperkt aantal gevallen kan er op basis van een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode een vrijstelling verleend worden voor de ontheffingsverplichting bij een zeer beperkt aantal activiteiten. De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan een drietal criteria (uitgebreide toets). Bij de uitgebreide toets dient aan alle afzonderlijke criteria te worden voldaan. De criteria zijn als volgt: de activiteiten of werkzaamheden doen geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort, er is geen andere bevredigende oplossing (alternatief) voor de geplande activiteiten of werkzaamheden, die minder schade oplevert voor de betreffende soort en er moet sprake zijn van een bij de wet genoemd belang. Voorbeelden zijn: das, waterspitsmuis, alle vleermuissoorten, rugstreeppad, boomkikker, kamsalamander

Tabel II (vervolg). Soortbeschermingscategorieën Flora- en faunawet

Vogels
Voor vogels geldt dat er altijd een ontheffing aangevraagd dient te worden. Indien activiteiten plaatsvinden waarbij verbodsbepalingen worden overtreden ten aanzien van (broed)vogels dient er een uitgebreide toets, zoals beschreven bij Tabel 3 Flora- en faunawet toegepast te worden. Indien er gewerkt wordt volgens een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode is het mogelijk dat er geen ontheffing aangevraagd hoeft te worden bij bestendig gebruik en onderhoud, bestendig beheer en ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Bij broedvogels kan een overtreding in de meeste gevallen gemakkelijk voorkomen worden door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren.

Tabel III. Algemene Zorgplicht

Algemene Zorgplicht (artikel 2)
Een belangrijk uitgangspunt binnen de Flora- en faunawet is dat op elke burger de plicht rust om voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat iedereen zich dient in te spannen om de nadelige gevolgen voor een soort te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht is ten alle tijden van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 2005 heeft tot doel bijzondere natuurgebieden in Nederland te beschermen en in stand te houden. De wet omvat onder andere de richtlijnen van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn ten aanzien van gebiedsbescherming. Doordat de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn beide zijn opgenomen in de Natura 2000 wetgeving, zullen de termen “habitatrichtlijn-gebied” en “vogelrichtlijngebied” komen te vervallen. De betreffende gebieden worden momenteel opgenomen en aangewezen als Natura 2000 gebieden. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de Europese Unie. Handelingen die een negatieve invloed hebben op gebieden die binnen dit netwerk vallen, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningsstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door het ministerie van LNV (via Dienst Regelingen) of door de provincie. In de aankomende jaren zullen voor alle gebieden beheerplannen opgesteld worden. Tot die tijd zal er echter per project beoordeeld moeten worden of er nadelige effecten te verwachten zijn voor een beschermd gebied.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

De Nederlandse Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van gebieden dat planten- en diersoorten in staat stelt zich door en tussen verschillende natuurgebieden te verplaatsen. Het netwerk moet voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat gebieden hun ecologische waarde verliezen. De EHS is onderdeel van een Europees ecologisch netwerk en bestaat uit kerngebieden (in Nederland de Natura-2000 gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en de Wetlands) of verweven gebieden (gericht op de verweving van landbouw, wonen en natuur) die onderling verbonden worden door ecologische verbindingzones. Ecologische verbindingzones zijn stroken en stukjes natuur die de verspreid liggende natuurgebieden met elkaar verbinden. Op deze manier kunnen dieren en planten zich van het ene naar het andere leefgebied verplaatsen. Met name de kleine populaties die met uitsterven worden bedreigd, blijven hierdoor levensvatbaar. Negatieve invloed op de werking van een verbinding of aantasting van een verbinding dient vermeden en gecompenseerd te worden zodat het netwerk niet verslechtert.

Rode Lijsten

In opdracht van het ministerie van LNV zijn voor diverse soortgroepen zogenaamde Rode Lijsten samengesteld. Deze Rode Lijsten vermelden van welke soorten het voortbestaan in Nederland bedreigd wordt. Op deze manier geven de lijsten een indicatie van het belang van aanwezige planten en dieren in een gebied voor het behoud van de hele populatie. In door het ministerie van LNV opgestelde soortbeschermingsplannen wordt aangegeven welke maatregelen genomen moeten worden om het voortbestaan van deze soorten te waarborgen. Deze soortbeschermingsplannen worden door diverse provincies gehanteerd voor het opstellen van compensatieverplichtingen.